

Wymagania na oceny z historii- kl. 5

Temat lekcji	Nr z podstawy programowej	Wymagania na poszczególne oceny. Uczeń:				
		dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
Rozdział 1. Pierwsze cywilizacje						
1. Życie pierwszych ludzi	I.1	<p>– poprawnie posługuje się terminami: pojęcia: wędrowny i osiadły tryb życia oraz potrafi je wyjaśnić</p> <p>- wskazuje kontynent, z którego wywodzi się człowiek;</p> <p>– opisuje życie ludzi przed rewolucją neolityczną i po niej,</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>rewolucja neolityczna, epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza</i></p> <p>– wyjaśnia znaczenie nabycia umiejętności wskrzeszania ognia przez człowieka;</p> <p>– potrafi wyjaśnić, jakie korzyści daje człowiekowi umiejętność uprawy ziemi i hodowli zwierząt</p>	<p>– porównuje koczowniczy tryb życia z osiadłym</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała rewolucja neolityczna</p> <p>– charakteryzuje epoki kamienia, brązu i żelaza</p>	<p>– wskazuje umiejętności, których nabycie umożliwiło ludziom przejście na osiadły tryb życia</p> <p>– wyjaśnia skutki rewolucji neolitycznej</p> <p>– wskazuje szlaki, którymi ludność zasiedliła różne kontynenty</p>	<p>– wyjaśnia pojęcie ewolucji</p> <p>– charakteryzuje kierunki ewolucji człowieka</p>
2. Życie nad Eufratem i Tygrysem- miast- państwa Mezopotamii	I.2	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>cywilizacja, kanał nawadniający, kodeks;</i></p> <p>– wyjaśnia, jaką funkcję mogą pełnić rzeki w życiu człowieka;</p> <p>– wskazuje na mapie: obszar Mezopotamii;</p> <p>– wie kim był Hammurabi i zna założenia jego kodeksu.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>cywilizacja, Mezopotamia, Bliski Wschód, Babilonia, Sumerowie, pismo klinowe, zikkurat,</i></p> <p>– wskazuje na mapie: Tygrys, Eufrat, Ur, Babilon,</p> <p>– wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacyjne ludów starożytnej Mezopotamii.</p>	<p>– opisuje rolę wielkich rzek w rozwoju rolnictwa, handlu i komunikacji.</p> <p>– charakteryzuje i podaje przykłady państw-miast z terenu Mezopotamii.</p> <p>– wyjaśnia znaczenie kodyfikacji prawa w życiu społecznym.</p>	<p>– objaśnia różnicę między prawem zwyczajowym a skodyfikowanym,</p> <p>– tłumaczy, w jaki sposób powstawały pierwsze państwa- miasta.</p>	<p>– przedstawia kraje leżące obecnie na obszarze dawnej Mezopotamii,</p> <p>– wymienia współczesne przedmioty, których powstanie było możliwe dzięki osiągnięciom ludów Mezopotamii.</p>

3. Struktura społeczna i wierzenia w Egipcie faraonów.	1.2	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie postępuje się terminami: <i>piramida, faraon,</i> – wskazuje na mapie: Egipt oraz Nil, – opisuje wygląd piramid, – porównuje wygląd hieroglifów i pisma współczesnego. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie postępuje się terminami: <i>politeizm, hieroglify, mumifikacja, sarkofag,</i> – wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacji egipskiej, – opisuje zakres władzy faraona. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia rolę Nilu w rozwoju cywilizacji egipskiej, – przedstawia strukturę społeczną Egiptu, – podaje przykłady bogów i charakteryzuje wierzenia Egipcjan. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia powiązania między wierzeniami Egipcjan a ich osiągnięciami w dziedzinie budownictwa i medycyny, – opisuje, w jaki sposób wznoszono piramidy. 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje Egipt z Mezopotamią pod względem wpływu warunków geograficznych na życie mieszkańców, - porównuje wynalazki poznanych cywilizacji.
4. Monoteizm w starożytnym Izraelu	1.3	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie postępuje się terminami: <i>Tora, Żydzi, Dekalog,</i> – wymienia najważniejsze postaci biblijne związane z dziejami Żydów. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie postępuje się terminami: <i>judaizm, Jahwe, Dekalog, Mesjasz, synagoga, Ziemia Obiecana, Arka Przymierza, monoteizm, prorok, Świątynia Jerozolimska,</i> – wyjaśnia różnicę pomiędzy politeizmem a monoteizmem. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje judaizm. 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje wierzenia Egiptu oraz Izraela. 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy judaizmem a chrześcijaństwem.
5. Od hieroglifów do alfabetu- pismo	1.2.5	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie postępuje się terminami: <i>pismo obrazkowe,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie postępuje się terminami: <i>papirus,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przyporządkowuje różne rodzaje pisma do cywilizacji, które je 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w jaki sposób pismo obrazkowe 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady narodów, które postępują się pismem

i osiągnięcia pierwszych cywilizacji.		<i>hieroglify, alfabet, pismo alfabetyczne, pismo klinowe,</i> – wyjaśnia, do czego służy pismo,	<i>tabliczki gliniane, Fenicjanie,</i> – wyjaśnia, w jaki sposób umiejętność pisania wpłynęła na dalsze osiągnięcia człowieka, – porównuje pismo obrazkowe i alfabetyczne, – omawia przyczyny wynalezienia pisma.	stworzyły, – wymienia przykłady materiałów pisarskich stosowanych w przeszłości.	przekształciło się w klinowe, – przedstawia genezę współczesnego pisma polskiego.	sięgającym tradycją do pisma greckiego oraz do łaciny. – opowiada o przykładach alternatywnych języków umownych (alfabet Morse’a, język migowy).
Rozdział 2. Starożytna Grecja						
1. Starożytna Grecja i jej mieszkańcy-demokratyczne Ateny	1.2.4	– prawidłowo posługuje się terminami: <i>demokracja,</i> – wskazuje na mapie: Grecję, Ateny, – opisuje wygląd greckiego polis i życie w nim na przykładzie Aten.	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Hellada, Hellenowie, polis, zgromadzenie ludowe, akropol, agora,</i> - <i>wymienia czynniki jednoczące wszystkich Greków,</i> – charakteryzuje demokrację ateńską.	– wyjaśnia wpływ warunków naturalnych Grecji na zajęcia ludności oraz sytuację polityczną (podział na polis), – wyjaśnia, kim był Perykles, – opisuje, kto posiadał prawa polityczne w Atenach.	– wskazuje podobieństwa i różnice między demokracją ateńską a współczesną demokracją parlamentarną.	– wyjaśnia, w jaki sposób kultura grecka rozprzestrzeniła się w basenie Morza Śródziemnego.
2. Życie w starożytnej Sparcie i wojny z Persami.	1.2	– poprawnie posługuje się terminami: <i>hoplita, falanga,</i> – wskazuje na mapie: Spartę, Persję.	– wyjaśnia, kim byli Dariusz, Kserkses i Leonidas,	– wyjaśnia przyczyny i opisuje przebieg wojen grecko-perskich, – wskazuje na mapie: Maraton, Termopile, Salaminę, – zaznacza na osi czasu daty: 490 r. p.n.e., 480 r. p.n.e.	– opisuje, w jaki sposób walczyli starożytni Grecy, – wyjaśnia genezę biegów maratońskich.	– opisuje przebieg bitwy pod Termopilami i ocenia postać króla Leonidasa.

3. Grecki świat pęten bogów.	I.3.5	– poprawnie posługuje się terminami: <i>mity, heros</i> , – wymienia najważniejszych bogów greckich.	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Olimp, mity, heros, Partenon, Herakles, Achilles, Odyseusz, koń trojański</i> , – przedstawia wierzenia starożytnych Greków, – wskazuje na mapie: górę Olimp, Troję, – wyjaśnia, kim był Homer.	– charakteryzuje najważniejszych bogów greckich: opisuje ich atrybuty i dziedziny życia, którym patronowali, – przedstawia treść <i>Iliady</i> i <i>Odysei</i> , – wyjaśnia współczesne rozumienie wyrażenia: <i>koń trojański</i> .	– omawia wybrany mit grecki,	– wyjaśnia nawiązujące do mitologii związki frazeologiczne (frazelogizmy mitologiczne): <i>objęcia Morfeusza, stajnia Augiasza, syzyfowa praca, męki Tantara, nić Ariadny</i> .
4. Kultura starożytnej Grecji	I.5	– poprawnie posługuje się terminami: <i>amfiteatr, igrzyska, olimpiada, stadion</i> – wie, gdzie odbywały się igrzyska, – wymienia różne dziedziny kultury i sztuki rozwijane w starożytnej Grecji, - określa wiek i połowę pierwszych igrzysk olimpijskich.	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Wielkie Dionizje, tragedia, komedia, filozofia, Olimpia, pięciobój olimpijski</i> , - <i>wskazuje</i> dyscypliny sportowe, <i>które rozgrywały się w czasie igrzysk</i> , – opisuje, jak narodził się teatr grecki i jakie było jego znaczenie dla Hellenów.	– opisuje charakter i cele antycznego teatru – wskazuje nauki, które rozwinęły się w Grecji, – objaśnia, czym jest filozofia, i przedstawia jej najwybitniejszych przedstawicieli: Sokrates, Platon, Arystoteles, – wyjaśnia, kim byli: Fidiasz, Myron, Sofokles, Pitagoras, Tales z Miletu, – zna datę: 776 r. p.n.e.	– porównuje igrzyska antyczne ze współczesnymi, - porównuje antyczny teatr ze współczesnym.	– podaje przykłady wpływu dokonań starożytnych Greków na współczesną kulturę i naukę
Rozdział III. Starożytny Rzym						
1. Ustrój starożytnego Rzymu	I.2.4	– poprawnie posługuje się terminami: republika, cesarz, – wskazuje na mapie: Rzym,	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Italia, patrycjusze, plebejusze</i> ,	– charakteryzuje ustrój republiki rzymskiej i jej główne organy władzy,	– omawia przyczyny oraz okoliczności	– wyjaśnia różnice w rozumieniu terminu <i>republika</i>

		<ul style="list-style-type: none"> - określa wiek i połowę założenia Rzymu, - wyjaśnia, dlaczego symbolem Rzymu została wilczyca. 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia legendarne początki Rzymu, - wskazuje na mapie: Półwysep Apeniński, - wymienia najważniejszych urzędników rzymskiej republiki, 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia kompetencje najważniejszych urzędów republikańskich, - zna datę: 753 r. p.n.e., 	<ul style="list-style-type: none"> upadku republiki rzymskiej, - porównuje ustroje demokracji ateńskiej i republiki rzymskiej - omawia dokonania Gajusza Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta 	<ul style="list-style-type: none"> przez Rzymian i współcześnie - przedstawia funkcje pełnione przez senat w ustroju współczesnej Polski
2. Rzym w okresie wielkich podbojów. Imperium Rzymskie	1.2.4	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie postępuje się terminami: cesarstwo, <i>legiony</i>, - określa wiek i połowę omawianych wydarzeń, - przedstawia wygląd i uzbrojenie rzymskiego legionisty. 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie postępuje się terminami: <i>provincia, romanizacja, plemiona barbarzyńskie, wielka wędrówka ludów</i>, - wskazuje na mapie: granice Imperium Rzymskiego w II w. n.e., - wskazuje przyczyny rzymskich podbojów. 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje przyczyny podziału cesarstwa na wschodnie i zachodnie - zna daty: 395 r. n.e., 476 r. n.e. - zna postać cesarza Konstantyna Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia wpływ kultury rzymskiej na podbite ludy 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia postać Hannibala i wojny punickie - pokazuje przykłady romanizacji we współczesnej Europie - przybliży postaci wodzów barbarzyńskich Attyli oraz Odoakera
3. Życie w Wiecznym Mieście	1.4.5	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie postępuje się terminami: <i>amfiteatr, gladiatorzy, niewolnicy</i>, - omawia wierzenia Rzymian i wpływ, jaki wywarła na nie religia Greków. 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie postępuje się terminami: <i>Forum Romanum, termy, patrycjusze, plebs, niewolnicy, westalki</i>, - wymienia najważniejsze bóstwa czczone przez Rzymian i określa, jakimi dziedzinami życia się opiekowały. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego Rzym był nazywany Wiecznym Miastem, - opisuje, jakie funkcje pełniło Forum Romanum, - wymienia greckie odpowiedniki najważniejszych rzymskich bóstw, - charakteryzuje różne grupy społeczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego cesarze rzymscy starali się kierować zawołaniem ludu: <i>chleba i igrzysk!</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia pozostałości Pompejów i Herkulanum jako źródła wiedzy o życiu codziennym w starożytności

				rzymskiego.		
4. Dokonania starożytnych Rzymian	I.5	– prawidłowo posługuje się terminami: <i>łuk triumfalny, akwedukt, Koloseum,</i>	– poprawnie posługuje się terminami: <i>kopuła, łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, Panteon, Prawo XII tablic, Kodeks Justyniana,</i> – wyjaśnia powiedzenie: <i>Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu.</i>	– omawia najwybitniejsze dzieła sztuki i architektury rzymskiej, – omawia dokonania Wergiliusza i Horacego.	– wyjaśnia, dlaczego dobra sieć drogowa jest ważna dla funkcjonowania każdego państwa, – wyjaśnia rolę praw i przepisów w funkcjonowaniu państwa na przykładzie Rzymu	– opisuje wpływ prawa rzymskiego na współczesne prawo europejskie, – uzasadnia i ocenia twierdzenie, że Rzymianie potrafili czerpać z dorobku kulturowego podbitych ludów.
5. Początki rozprzestrzenienia się chrześcijaństwa	I.6	– poprawnie posługuje się terminami: <i>chrześcijaństwo, apostołowie, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament,</i> – wie kim byli: Jezus Nazaretu, święty Piotr, święty Paweł z Tarsu i Konstantyn Wielki - wie, gdzie narodziło się chrześcijaństwo, - określa wiek i połowę omawianych wydarzeń.	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Mesjasz, Edykt mediolański,</i> – wskazuje na mapie: Palestynę, Jerozolimę, Mediolan,	– wyjaśnia, czym różni się chrześcijaństwo od judaizmu, – wyjaśnia, dlaczego władze rzymskie odnosiły się wrogo do chrześcijaństwa, – zna daty: 33 r. n.e., 313 r. n.e.	– opisuje najstarsze symbole chrześcijańskie – wyjaśnia związki między judaizmem a chrześcijaństwem	– wyjaśnia znaczenie Edyktu mediolańskiego dla rozwoju chrześcijaństwa.

Rozdział IV. Początki średniowiecza

I. Bizancjum w czasach świetności	II.2	– poprawnie posługuje się terminami: <i>ikona, freski, mozaika</i> , - określa wiek i połowę omawianych wydarzeń.	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Bizancjum, Hagia Sofia</i> , – wskazuje na mapie: Konstantynopol, granice cesarstwa bizantyjskiego w czasach Justyniana I Wielkiego, – tłumaczy, dlaczego Konstantynopol zaczęto określać Nowym Rzymem, – wyjaśnia znaczenie wyrażenia <i>bizantyjski przepych</i> .	– charakteryzuje styl bizantyjski w sztuce – podaje przyczyny i skutki upadku cesarstwa bizantyjskiego, – zna datę upadku Konstantynopola – 1453 r., – zna postać Justyniana I Wielkiego – omawia dokonania Justyniana I Wielkiego.	– uzasadnia twierdzenie, że Bizancjum połączyło w nauce tradycję zachodniorzymską i grecką.	– opisuje, jakie zmiany w bazylice Hagia Sofia zostały dokonane przez muzułmanów.
2. Arabowie i początki islamu	II.1	– poprawnie posługuje się terminami: <i>islam, Allah, Koran, meczet</i> , - wie kim był Mahomet, - określa wiek i połowę omawianych wydarzeń, – wskazuje na mapie: Półwysep Arabski.	– omawia najważniejsze zasady wiary muzułmanów, – wskazuje na mapie imperium arabskie w okresie świetności.	– omawia osiągnięcia Arabów w dziedzinie kultury i nauki w średniowieczu, – charakteryzuje i ocenia stosunek Arabów do ludów podbitych w średniowieczu, – zna datę: 622 r.	– wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy chrześcijaństwem a islamem.	– podaje przykłady wpływu kultury, nauki i języka arabskiego na Europejczyków.

3. Nowe państwa w Europie	III	<ul style="list-style-type: none"> - wie, kim był Karol Wielki, - określa wiek i połowę omawianych wydarzeń, - wyjaśnia skąd pochodzi polskie słowo „król”. 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: <i>Frankowie, dynastia, majordom, Karolingowie.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje rozwój kultury i nauki w czasach Karola Wielkiego, - zna datę 800 r., - wyjaśnia, dlaczego Karol otrzymał przydomek „Wielki”. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, w jaki sposób doszło do utworzenia Rzeszy Niemieckiej, - tłumaczy, dlaczego Karol Wielki jest jednym z patronów zjednoczonej Europy. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia dokonania: Chłodwiga, Karola Młota, Pepina Małego, Karola Wielkiego.
4. Spór o inwestyturę- konflikt papieża z cesarstwem	II.2 III	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: <i>prawosławie, ekskomunika, schizma,</i> - określa wiek i połowę omawianych wydarzeń, 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: <i>dogmaty patriarcha, inwestytura, synod, konkordat,</i> - wyjaśnia konsekwencje ekskomunikacji cesarza i opisuje ukorzenie się cesarza Henryka IV w Canossie, - przedstawia postaci: papieża Grzegorza VI, cesarza Henryka IV 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia przyczyny i skutki wielkiej schizmy wschodniej, - wyjaśnia, czym są religie, a czym wyznania religijne, - przedstawia przebieg sporu pomiędzy cesarzem a papieżem w XI w. - przedstawia postanowienia konkordatu w Wormacji, - zna daty: 1054 r., 1077 r., 1122 r. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polegał spór o inwestyturę, - omawia przykładowe różnice pomiędzy Kościołem katolickim a prawosławnym. 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia okoliczności utworzenia Państwa Kościelnego.
Rozdział V. Społeczeństwo średniowiecza						

I. Podziały społeczne w średniowieczu-system feudalny	IV.1	– poprawnie posługuje się terminami: <i>senior, wasal, hołd lenny, przywilej</i> .	– poprawnie posługuje się terminami: <i>feudalizm, stan, suzeren</i> , – przedstawia, jak wyglądał hołd lenny, – wymienia i charakteryzuje poszczególne stany w społeczeństwie średniowiecznym.	– omawia różnice pomiędzy społeczeństwem stanowym a współczesnym, – opisuje zależność między seniorem a wasalem.	– wyjaśnia, które stany były uprzywilejowane.	– wyjaśnia, kim byli w Europie Zachodniej hrabiowie i baronowie.
2. Rycerze-obrońcy wiary i bezbronnych	IV.3	– poprawnie posługuje się terminami: <i>rycerz, herb</i> , – opisuje wygląd i uzbrojenie rycerzy,	– poprawnie posługuje się terminami: <i>r kodeks honorowy, paż, giermek, pasowanie</i> , – charakteryzuje ideał rycerza średniowiecznego, – wyjaśnia, kto mógł zostać rycerzem.	– opisuje życie codzienne rycerstwa, – przedstawia poszczególne etapy wychowania rycerskiego, – opisuje ceremonię pasowania na rycerza.	– przedstawia historię najświetniejszego polskiego rycerza Zawiszy Czarnego z Garbowa.	– przedstawia literackie ideały rycerskie: hrabiego Rolanda, króla Artura i rycerzy Okrągłego Stołu.
3. Warunki życia w średniowiecznym mieście i wsi	IV.2.3	– poprawnie posługuje się terminami: <i>kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, ratusz, pług, radło, brona</i> , – porównuje życie codzienne mieszkańców średniowiecznych miast i wsi.	– poprawnie posługuje się terminami: <i>gród, osada targowa, lokacja, zasadźca, wójt, burmistrz, rada miejska, ława miejska, cech, sołtys, ława wiejska, trójpolówka</i> , – opisuje, gdzie i w jaki sposób tworzyły się miasta,	– wyjaśnia, na czym polegały lokacje miast i wsi, – wyjaśnia, na czym polegała trójpolówka.	– przedstawia organy samorządu miejskiego, – charakteryzuje różne grupy społeczne mieszczan.	– znajduje i przedstawia informacje o założeniu własnej miejscowości.

			<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje główne zajęcia mieszkańców miast, – opisuje życie i obowiązki ludności wiejskiej. 			
4. Rola kościoła w średniowieczu	IV.4	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>zakon, klasztor, uniwersytet</i>, - wymienia nazwę najstarszego zakonu i jego założyciela, - wie, gdzie powstał najstarszy zakon średniowieczny, – wyjaśnia, czym zajmowali się kopiści. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>opat, reguła zakonna, skryptoria, kopiści, asceza</i>, – wymienia nazwy średniowiecznych zakonów, – opisuje różne role, jakie odgrywali duchowni w społeczeństwie średniowiecznym, – omawia życie w średniowiecznym klasztorze i jego organizację. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia najważniejsze zakony średniowieczne. – wyjaśnia określenie <i>benedyktyńska praca</i>, – charakteryzuje średniowieczne szkolnictwo, – przedstawia dokonania świętego Franciszka z Asyżu. 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje zakony kontemplacyjne i zakony żebracze – wyjaśnia, jaką funkcję w klasztorze spełniają: refektarz, wirydarz, dormitorium i kapitułarz 	<ul style="list-style-type: none"> – znajduje i przedstawia informacje o najstarszych polskich kronikarzach: Gallu Anonimie i Wincentym Kadłubku, – porównuje szkolnictwo średniowieczne i współczesne.
5. Sztuka średniowiecza-romanizm i gotyk	IV.3	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia style architektoniczne średniowiecza. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym była i jakie zadania spełniała <i>biblia pauperum</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje styl romański – omawia cechy stylu gotyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje styl gotycki i romański – przedstawia przykłady rzeźby i malarstwa średniowiecznego 	<ul style="list-style-type: none"> – znajduje i przedstawia informacje o średniowiecznych świątyniach w swoim regionie oraz elementach ich wystroju

Rozdział VI. Polska pierwszych Piastów						
I. Zanim powstała Polska	V.1	– wymienia nazwy najważniejszych plemion polskich.	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Słowianie</i> , – charakteryzuje wierzenia Słowian – wskazuje na mapie: rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich	– wymienia państwa słowiańskie, które przyjęły chrześcijaństwo w obrządku łacińskim, oraz te, które przyjęły je w obrządku greckim.	– wyjaśnia rolę, jaką w rozwoju państw słowiańskich odegrali święci Cyryl i Metody.	– podaje przykłady tradycji pogańskich zachowanych do czasów, współczesnych.
2. Mieszko I i początki Polski	V.1.2	– wyjaśnia, skąd pochodzi nazwa „Polska”, – wyjaśnia, dlaczego w przeciwieństwie do legendarnych przodków Mieszko I jest uznawany za pierwszego historycznego władcę Polski, - określa wiek i połowę omawianych wydarzeń, - posługuje się tablicami genealogicznymi pierwszych Piastów.	– poprawnie posługuje się terminami: <i>książę, dynastia, Piastowie, biskupstwo, dyplomacja, poganin, Dagome iudex</i> – opisuje zasługi Mieszka I i Dobrawy – zna daty: 966 r., 972 r. – wskazuje na mapie: Gniezno, Poznań, Wielkopolskę, granice państwa Mieszka I.	– przedstawia okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka I, – wyjaśnia skutki chrztu Mieszka I, – opisuje stosunki Mieszka I z sąsiadami.	– uzasadnia twierdzenie, że przyjęcie chrztu przez Mieszka I należało do najważniejszych wydarzeń w dziejach Polski.	– omawia dokument <i>Dagome iudex</i> i jego wartość jako źródła historycznego, – przedstawia bilans korzyści, jakie mogło przynieść Mieszkowi I przyjęcie chrztu lub pozostanie przy wierzeniach pogańskich.
3. Polska Bolesława Chrobrego	V.3 IV.3	- wie, kto był pierwszym królem Polski, - określa wiek i połowę omawianych wydarzeń, - posługuje się tablicami genealogicznymi pierwszych Piastów.	– poprawnie posługuje się terminami: <i>relikwie, zjazd gnieźnieński, arcybiskupstwo, koronacja</i> , – opisuje misję świętego Wojciecha do pogańskich Prusów	– przedstawia przebieg i znaczenie zjazdu w Gnieźnie, - wskazuje na mapie utworzone biskupstwa i arcybiskupstwo, – opisuje wojny prowadzone przez Chrobrego z sąsiadami.	– wyjaśnia znaczenie utworzenia niezależnego Kościoła w państwie polskim, – opisuje Drzwi Gnieźnieńskie jako przykład źródła ikonograficznego	– wskazuje pozytywne i negatywne skutki polityki prowadzonej przez Bolesława Chrobrego.

			<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie: granice państwa Bolesława Chrobrego na początku jego panowania oraz ziemie przez niego podbite – omawia rolę, jaką w dziejach Polski odegrali: Bolesław Chrobry, biskup Wojciech, cesarz Otton III, – zna daty: 1000 r., 1025 r. 		z najstarszych dziejów Polski.	
4. Kryzys i odbudowa państwa polskiego	V.4	<ul style="list-style-type: none"> - określa wiek i połowę omawianych wydarzeń, - wie kim byli: Mieszko II, Kazimierz Odnowiciel i Bolesław Śmiały, biskup Stanisław, - posługuje się tablicami genealogicznymi pierwszych Piastów. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>insygnia królewskie</i> – wymienia przyczyny problemów Polski w XI w., – wskazuje na mapie: ziemie polskie pod panowaniem Kazimierza Odnowiciela – zna datę: 1076 r. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia skutki kryzysu państwa polskiego, – omawia działalność: Mieszka II, Bezpryma, Kazimierza Odnowiciela, Bolesława Śmiałego i biskupa Stanisława. 	– wyjaśnia przyczyny i skutki sporu króla z biskupem Stanisławem.	– ocenia dokonania Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego.
5. Rządy Bolesława Krzywoustego	VI.1	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem <i>zasada senioratu</i>, - określa wiek i połowę omawianych wydarzeń, - posługuje się tablicami genealogicznymi pierwszych Piastów. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>testament, senior i juniorzy</i>, – wskazuje na mapie: państwo Bolesława Krzywoustego, 	– omawia przyczyny ogłoszenia testamentu Krzywoustego.	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia zasadę senioratu, – wyjaśnia, jakie skutki dla państwa mogą mieć wewnętrzne spory o tron. 	– ocenia szanse i zagrożenia wynikające z wprowadzenia zasady senioratu .

			– opisuje postać Bolesława Krzywoustego, – zna datę 1138 r.			
6. Społeczeństwo w czasach pierwszych Piastów	V.5	– poprawnie posługuje się terminami: <i>gród, podgrodzie, danina, postugi</i> , – przedstawia wygląd i budowę średniowiecznego grodu, – opisuje sposoby pozyskiwania ziemi uprawnej i jej uprawiania.	– poprawnie posługuje się terminami: <i>prawo książęce, osada służebna, monarchia patrymonialna</i> , – charakteryzuje grupy ludności w państwie wczesnopiastowskim, – omawia zakres władzy panującego w państwie pierwszych Piastów.	– przedstawia charakter drużyny książęcej, – wyjaśnia powinności ludności względem władcy.	– wyjaśnia, czym się różnił wojownik drużyny od rycerza,	– wskazuje przykłady nazw miejscowości, które mogły w średniowieczu pełnić funkcję osad służebnych.
Rozdział VII. Polska w XIII–XV wieku						
I. Rozbicie dzielnicowe- przyczyny i skutki	VI.2.3	– wie, co oznaczał podział Polski na dzielnice, - określa wiek i połowę omawianych wydarzeń, - posługuje się tablicami genealogicznymi pierwszych Piastów.	– poprawnie posługuje się terminami: <i>osadnictwo, kolonizacja, trójpolówka</i> , – wymienia sąsiadów Polski w czasie rozbicia dzielnicowego, – wskazuje na mapie: podział państwa na różne dzielnice, – omawia postaci: Konrada Mazowieckiego, – zna datę: 1226 r.,	– opisuje okoliczności sprowadzenia zakonu krzyżackiego do Polski oraz konsekwencje tego wydarzenia, - wymienia synów Bolesława Krzywoustego i otrzymane przez nich dzielnice, – omawia skutki rozbicia dzielnicowego.	– opisuje kolonizację na ziemiach polskich.	– przedstawia historię zakonu krzyżackiego.

2. Proces zjednoczenia państwa polskiego	VI.4 VII.1	- określa wiek i połowę omawianych wydarzeń, - posługuje się tablicami genealogicznymi Piastów, - wie, kto zjednoczył Polskę po rozbiću dzielnicowym.	– wskazuje na mapie: granice państwa polskiego za panowania Władysława Łokietka, ziemie utracone na rzecz Krzyżaków – omawia postaci: Przemysła II, arcybiskupa Jakuba Świnki, Wacława II, Władysława Łokietka, – zna daty: 1295 r., 1309 r., 1320 r., 1331 r.	– przedstawia próby zjednoczenia Polski przez książąt śląskich oraz Przemysła II, – opisuje, w jakich okolicznościach Władysław Łokietek utracił Pomorze Gdańskie, – przedstawia działania Władysława Łokietka na rzecz zjednoczenia kraju, – opisuje przebieg konfliktu Władysława Łokietka z Krzyżakami.	– wyjaśnia, jaką rolę odegrał Kościół katolicki.	– przedstawia wyobrażenie na temat świętego Stanisława jako patrona zjednoczenia kraju.
3. Dokonania Kazimierza Wielkiego	VII.1.2	– wie, kto był ostatnim królem Polski z dynastii Piastów, – wyjaśnia znaczenie słów, że Kazimierz Wielki: <i>zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i> - określa wiek i połowę omawianych wydarzeń, - posługuje się tablicami genealogicznymi Piastów,	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Orle Gniazda</i> , – wskazuje na mapie: granice monarchii Kazimierza Wielkiego i ziemie włączone do Polski przez tego władcę, – zna daty: 1333 r., 1343 r., 1364 r.	– przedstawia i ocenia postanowienia pokoju w Kaliszu, – charakteryzuje reformy Kazimierza Wielkiego, – wyjaśnia, w jaki sposób Kazimierz dbał o obronność państwa.	– tłumaczy, jakie znaczenie miało założenie Akademii Krakowskiej,	– wyjaśnia, dlaczego Kazimierz Wielki za najważniejsze uznał reformy wewnętrzne państwa, – wyjaśnia znaczenie ucztu u Wierzyńka.
4. Przyczyny i następstwa unii polsko-litewskiej	VII.1.2.4	- określa wiek i połowę omawianych wydarzeń, - posługuje się tablicami genealogicznymi Jagiellonów,	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Andegawenowie, unia personalna, Jagiellonowie</i>	– przedstawia okoliczności objęcia tronu polskiego przez Jadwigę,	– wyjaśnia, dlaczego Akademia Krakowska została przemianowana na	– ocenia następstwa unii polsko-litewskiej w Krewie i Horodle, – charakteryzuje stanowisko polskiej

		<ul style="list-style-type: none"> - zna nazwę dynastii, która rządziła w Polsce od 1385 r., - wymienia państwa, z którymi Polska zawarła unie w XIV w., - wie, jaki był rezultat bitwy pod Grunwaldem, - wie, kim byli Jadwiga i Władysław Jagiełło. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej, - opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem, - wskazuje na mapie: granice Wielkiego Księstwa Litewskiego, Krewo, Horodło, Grunwald, Toruń, - opisuje postaci: wielkiego księcia Witolda, Ulricha von Jungingena, - zna daty: 1385 r., lata 1409–1411, 1410 r., 1413 r. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia postanowienia unii w Krewie, - przedstawia postanowienia pokoju w Toruniu, - opisuje postaci: Ludwika Węgierskiego, Pawła Włódkowica, 	<p>Uniwersytet Jagielloński,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia zasady współpracy między Polską a Litwą ustalone w zapisach unii w Horodle. 	<p>delegacji na soborze w Konstancji.</p>
5. Czasy świetności dynastii Jagiellonów	VII.1.4	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego dla Polski ważne stało się odzyskanie dostępu do morza, - określa wiek i połowę omawianych wydarzeń, - posługuje się tablicami genealogicznymi Jagiellonów, 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: <i>Związek Pruski, wojna trzynastoletnia, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, wojska zaciężne, żołąd</i>, - omawia dokonania Kazimierza Jagiellończyka, - zna: 1454 r., 1466 r. 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje przebieg wojny trzynastoletniej, - przedstawia postanowienia II pokoju toruńskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego doszło do zawązania Związku Pruskiego, - porównuje postanowienia I i II pokoju toruńskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia twierdzenie, że odzyskanie dostępu do morza miało przełomowe znaczenie dla rozwoju polskiej gospodarki.
6. Rozwój monarchii stanowej w Polsce	VII.5	<ul style="list-style-type: none"> - wie, z jakich izb składał się sejm walny i kto w nich zasiadał, - określa wiek i połowę omawianych wydarzeń, 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: <i>monarchia stanowa, przywileje, szlachta, pańszczyzna</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, w jaki sposób szlachta uzyskała wpływ na sprawowanie rządów w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia, kiedy i w jaki sposób doszło do utworzenia stanów w Polsce, 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia, jakie szanse i jakie zagrożenie niosło za sobą zwiększenie wpływu szlachty na władzę.

		<p>– wyjaśnia, w jaki sposób rycerstwo przekształciło się w szlachtę.</p>	<p><i>konstytucja sejmowa, sejm walny</i>, stany sejmujące, – wyjaśnia różnice między monarchią patrymonialną a stanową, – zna daty: 1374 r., 1505 r.</p>	<p>– przedstawia najważniejsze przywileje szlacheckie – wyjaśnia znaczenie konstytucji <i>Nihil novi</i></p>	<p>– wyjaśnia, jaka jest geneza nazw obu izb sejmu walnego: izby poselskiej oraz senatu.</p>	
--	--	---	---	---	--	--